

Energia-takarékosság

Az utóbbi három évben biztató eredményeket hozott az építőipari energiaésszerűsítési célprogram hazánkban. Mint a Székesfehérváron megrendezett, s szerdán befejeződött háromnapos országos építőipari energiaraconalizálási kollokviumon kiemelték, ma már nálunk is rendelkezésre állnak a megfelelő hőszigetelő és energiatakarékos építőanyagok, szerkezetek.

Édes anyanyelvünk

Az idén tizedik alkalommal rendezik meg a sátoraljaújhelyi városi tanács és más intézmények közös szervezésében az Édes anyanyelvünk országos versenyt. Az ország valamennyi megyéjéből, megyei városából, valamint Budapestről összesen hatvankét gimnáziumi és szakközépiskolai, és ötvenöt szakmunkásképző intézetben tanuló diák vesz részt a kétnapos vetélkedőn Sátoraljaújhelyen. Október 22-én kerül sor az írásbeli feladatok megoldására, október 23-án pedig nyilvános szóbeli vetélkedőn vesznek részt a versenyzők. Eredményhirdetésre — a kialakult hagyományokhoz híven — október 24-én Kazinczy Ferenc egykori pátriájában, Széphalom községben kerül sor, ahol a verseny legkiválóbb tizenöt résztvevőjét jutalmazza a rendező város plakettjével.

Zenés bemutató a Kisszínházban

Főpróba utáni csendélet a Kisszínház rendezői szobájában; három fiatal művész, három meghívott vendég a premier előtti napok izgalmai közepette. **Korcsmáros György** rendező talán éppen néhány napja született kisgyermekére gondol, **Frajt Edit** szemszínként tőpreng, a díszlettervező **Csanádi Judit** pedig azért izgul, hogy legalább egyszer próbálhasson a társaság a kész díszletben. Egy szóval van gond bőven egy nappal a Szegedi Nemzeti Színház újabb bemutatója, **Maugham — Nadas — Szepeszlata Imádok férjhez menni** című zenés vígjátékának premierje előtt.

Bemutatókoszák Korcsmáros Györgytől; Budapest, a Pincészház amatőr társulatában ismerkedtem meg a mesterség alapjaival, majd Várkonyi Zoltán színészostályába jártam. Egy vígjáték szezón után rendezőszakos hallgató lettem, Zsámbéki Gábor tanítványa. Ebben az évben Heltai Jenő Szépek szépe című darabjával vizsgáztam, s a Madách Színház tagja lettem. A szegedi Imádok férjhez menni első „diplomás” rendezésem.

Frajt Edit névjegye: Három éve végeztem el a Színház- és Filmművészeti Főiskolát Horvai István növendékéként. Egy évet Pécsen, kettőt Győrben töltöttem, ám az utóbbi esztendő filmforgatással telt. Most a filmgyár színésze vagyok. Legutóbb a mozinézők az

A próbán Bodnár Zoltán, Frajt Edit és Vass Gábor

Örkény-novellából készült Rekviem című Fábri Zoltán-filmben láthattak. Szinpadon Ibsen A tenger asszonya című drámájának Hildéjét, Illyés Gyula Homokszák című művének Mónikáját, a Hamlet Oféliáját, Arisztofanesz és Csehov hőskéket játszottam. Jórészt drámái szerepeket.

A rendező a vállalkozásról: Vass Gáborral egy színészostályba jártam. Az ő ötlete volt, jó lenne valamit közösen csinálni. Sándor János, a szegedi színház prózai főrendezője följajlott a Imádok férjhez menni című darabot. Örömmel vállaltam, mert imádom ezt a darabot, s remélem, másokkal se fogom megutáltatni. Az idei szezonban még két darabot rendezek, a Gyermekszínház stúdiójában az Édes Annát, amelyet én alkalmaztam színpadra, majd a Madách Kamarában Vologyin Őt este című realista színművét. Három különböző műfajú produkció, de hát én a színházban éppen a sokoldalúságot, a színességet szeretem. Színészként ismertem és szerettem meg a színházat, s úgy ér-

Fiatalok névjegye

zem, amit öröm játszani, azt nézni is öröm. Az Imádok férjhez menni ehhez jó lehetőségteremt. Igazi színészcentrikus vígjáték, amelynek 60-as években született muzsikáját igyekszünk a Nagy Imre vezette héttagú zenekarral a ragtime ritmushoz közelíteni. Ezzel szeretnénk megteremtetni a húszas évek történetének és a hatvanas évek zenéjének szintézisét.

Frajt Edit szerepéről: Viktória nemcsak az első vígjátéki feladat, de az első énekes-táncos szerep is életemben. A nőiség példája, de hogy nekem mi a véleményem róla, azt szeretném inkább eljátszani.

Erre holnap, pénteken este 7 órakor Frajt Editnek módja lesz csakúgy, mint szereplőtársainak, **Vass Gábornak, Bodnár Zsoltnak, Szabó Istvánnak, Déri Mária-nak, Kaskó Erzsébetnek, Szűcs Andrásnak, Rónay Beátának, Jachinek Rudolfnak és Kalapos Józsefnek.** A jelmezeket **Borsi Zsuzsa** tervezte vendégként, a koreográfiát **Veőreős Boldizsár** munkája.

T. L.

Hétköznapok Egy névtelennek

Szeptemberben elvezényelt a sorsom és a munkám Lengyelországba. Nem üdülni küldtek — üdülésre talán jobb fantáziával szerez a SZOT is, noha a lengyelek nehéz helyzetükben is messzemenően teljesítik minden efféle cserekapcsolatukkal járó kötelességüket — hanem egy sajtóútnepre volt hivatalos lapotam, s rám esett a teljesítés. „Protokollba” mentem tehát, de tudva, hogy a lengyelországi események iránt igen nagy az érdeklődés itthon is, két cikkben számoltam be tapasztalataimról a Délmagyarországból. Igyekeztem igazán reális képet adni a lengyel hétköznapokról, percg sem titkolva politikai elfogultságomat. Kaptam is néhány levelet... Voltam én ezekben minden, csak rendőrkapitány nem...

Ezer más esetben elhanyagoljuk a névtelen leveleket, hiszen ha a feladó nem érdemesíti véleményét személyes figyelme, miért tennénk mi? — de ezúttal olyan szemléletbeli abszurdummal találkoztam, ami feloldozhat a szokásos eljárás fegyelmé alól. A levélíró ugyanis első helyen azt vetette szememre, hogy „államkölségen” utaztam. Igen, így igaz. Vállalati —

így volna igazán helyes —, tehát vállalati kölségen, természetesen, mintha Budapestre, Baksra, Pécsre talán jobb fantáziával szerez a SZOT is, noha a lengyelek nehéz helyzetükben is messzemenően teljesítik minden efféle cserekapcsolatukkal járó kötelességüket — hanem egy sajtóútnepre volt hivatalos lapotam, s rám esett a teljesítés. „Protokollba” mentem tehát, de tudva, hogy a lengyelországi események iránt igen nagy az érdeklődés itthon is, két cikkben számoltam be tapasztalataimról a Délmagyarországból. Igyekeztem igazán reális képet adni a lengyel hétköznapokról, percg sem titkolva politikai elfogultságomat. Kaptam is néhány levelet... Voltam én ezekben minden, csak rendőrkapitány nem...

A magam esete szót sem érdemelne, ha máskor is, másutt is nem találkoztam volna már olyan romantikus elképzeléssel, hogy bizonyos munkakörökkel járó utazási (külföldi) kötelességek nem volnának egyetlen forrásai a gazdagodásnak vagy az ingyenezésnek. Talán nem kell agyonmagyaroznom, hogy éppen Lengyelország, és éppen most, messze nem igazolja az ilyen tévhiteteket. De sok embernek el kell mennie dolgoja miatt az Egyesült Államokba, Svédországba, az NSZK-ba is, hogy többet ne mondják. Maradjanak talán itthon, mert „államkölségen” szegény lenne utazni?

Dollár és leva

Maradok külföldnél, ha már belekezdtem. Ugyan csak egy levél... Névvél, címmel ezúttal. Csak a név is, a cím is fiktív. Panaszolja, hogy Törökországba menet, benzint kellett vennie Bulgáriában. Minthogy erre az eshetőségre nem gondolt, a tőkés országokból váltott dollárból kellett „piacra dobni” valamennyit, hogy üzemenyagot vásároljon. Igen ám, de egy dollárért nem kapott egy egész levát sem a bolgár bankban, márpedig egy leva itthon tizenhat forint körül vásárolható. „Ezt magyarázzák meg nekem, ha tudják!” — írja keserű-dühös levelében, hozzátéve, hogy „de ne úgy, mint az áremelkedéseket”.

Jártam néhányszor Bulgáriában és tapasztalhattam, hogy a leva nagyon erős, jó pénz, kitűnő a hazai vásárlóereje. Lehet érte annyi árut vagy szolgáltatást kapni, mint bármely nyugati országban egy dollárért. Hasonló a helyzet a rubellel. Egy dollárért nem adnak egy teljes rubelt sem a bankban, de enni, utazni,

vásárolni egy rubelért többet lehet a Szovjetunióban, mint egy dollárért Olaszországban, az NSZK-ban, vagy magában az USA-ban. Mi volna hát tisztességtelen abban, hogy egy-egy ország miként határozza meg más valuták belföldi turistaárfolyamú beváltási arányait? Nem lehet Szegedről dirigálni az árfolyamokat. Valami kis tájékozottság nem árt valutaügyekekben, amikor az országból kívülre megyünk. Nem üzletelés dolga ez, egyszerűen a megfontolásé. Azt a valutát, amit forintért itthon megvehetek turistautamhoz, megtervezve az érintett országokat — nem veszem dollárért, NSZK márkáért, angol fontért stb... A dollár turistaárfolyamát ugyanis nem a levához, nem a rubelhez vagy a cseh koronához mérik, hanem a saját árvizonyokhoz, minden országban. Lassanként a valutával való gazdálkodást is meg kell tanulnunk, minthogy egyre többet utazunk. A magunk számlájára is.

Sz. S. I.

Új film

Az ítélet: halál

Színés lengyel film, Jerzy Gieraltowskj A hohér vakációja című műve nyomán írta: **Witold Orzechowski**. **Fényképezte:** Kazimierz Konrad, **Zene:** Andrzej Korzyński, **Rendezte:** Witold Orzechowski. **Főbb szereplők:** Wojciech Wysocki, Jerzy Boncek, Doris Kunstmann.

Minden korábbinál vértvatarosabb évszázadunk néhány örökzöld történelmi példát kínál szüntelenül a világ filmeseinek. Ilyen például a második világháború, ezen belül pedig mondjuk, a német megszállókkal szembeni ellenállás Franciaországban és a Szovjetunióban, Olaszországban és Jugoszláviában, itthon — vagy éppen Lengyelországban. Tudjuk: irtóztatós csapatokat szenvedett el ez a bátor, a szabadságot lángolva szerető nép a náciok alatt — a földalatti ellenállók minden, mégoly kegyetlen akciója történelmileg és a kollektív morál törvényei szerint egyaránt teljesen jogosnak minősíthető, hiszen válasznak számított az agresszióra, az idegen hódításra, egy nemzet önvédelmi reflexei közé tartozott. Márpedig népek eljen elvetemültéget adott szituációban csak azokhoz hasonló eszközökkel lehet megtorolni.

Régi kávéházi moralisták és komoly történettudósok által egyaránt sokat bízigált kérdés: gyilkos-e az a jugoszláv, francia vagy éppen lengyel partizán, aki ki-méletlenül megöli az övéit, legalábbis hasonló módszerekkel pusztító megszállókat? A kérdés akadémiikus: már **Petőfi** véglegesen eldöntötte, leírván, hogy **Latour** szívében kés, **Lamberg** nyakán kötél. „hatalmas kezdesz lenni végre néni!”

Akkor viszont mi értelme egy ellenállási szervezet egyik tagjának éppen az

ügynevezett „piszkos munkát végzők” között levő embernek, a likvidációs (micsoda borzalmas szó) csoport egy reprezentánsának, az emberölést illetően összefüggésekben, mondatni finnyáskodva végző hősnek végzetét filmen ábrázolni? Annyi ráció mindenképpen lehetne efféle megközelítés esetében, amennyi a jó ügyet vér nélkül szolgáló látható ember lélektani drámájában megtalálható. Csak éppen ez esetben sajnós részben az alphelyzet hamis (a film hőséről nem tudjuk, volta-e képpen miért ily széplelkű), részben a motivációk egy didaktikus (persze szerelmi) szál kivételével homályosak, az egész ábrázolási mód pedig igen-igen felszínes. Az alkotók láthatóan nem tudtak dönteni: egyéni tragédiát készítenek-e vagy általános moralizáló példabeszélyt a már vázolt áldillemmáról? Ami így úgy (félre)sikeredett, az semmivel sem több érdemi mélység nélkül konstatació pillanatfelvételnél, a sanda befejezés pedig egyenesen zavarbaejtő. Afféle „szörnnyű ez de mégis muszáj” tanító-akció ismételt sugall, ráadásul valami olyasféle végző megállapításra jut, hogy elvilleg talán lehet tévedni a jó ügy érdekében végzett likvidálásokra kiválasztottak esetében, de aki ilyesmin rágódik, bizony azzal végez az ellenség. (Ha ezt a logikát továbbgondoljuk, akár későbbi, sv. nús likvidálások végrehajtói is „megérthetjük”: hiszen ha ő j nem, akkor őket...) Persze, **Az ítélet: halál** végkicsengését más előjellel még biblikusán is értelmezhetjük miszerint ki fegyvert fog. fegyver által végez el. Akár így, akár úgy, sőt-hajthatunk: ha ennyire egyszerű volna a dolog...

Domonkos László

Jövdre

Ösztönzőbb szabályozók

Szerdán a Kereskedelmi, Pénzügyi és Vendéglátóipari Dolgozók Szakszervezetének Központi Vezetősége megvitatta a pénzügyi dolgozók feladatait a népgazdasági egységsúly javításában, valamint az 1983. évi tervek előkészítésében.

Az ülésen **Hetényi István** pénzügyminiszter részletesen szölt a jövő évi szabályozókról, amelyek a korábbiaknál eredményesebb gazdálkodásra ösztönöznek, fokozottan differenciálnak a nagyobb és kisebb hatékonysággal dolgozó vállalatok között. Aki többet, olcsóbban, gazdaságosabban termel, nagyobb jövedelemre tesz szert. Mint mondogta, **sok múlik a pénzügyi dolgozók is,** mert szakismereteikkel nagymértékben orientálhatják a vállalatokat kezdeményezésekre, racionálisabb gazdálkodásra.

A továbbiakban a pénzügyminiszter rámutatott: fontos feladat a pénzügyi tülzabályozás és a haladást gátló bürokrácia megszüntetése, s ezért sokat tehetnek a pénztézetek dolgozói. **Megnövekszik egyebek közt a bankszakemberek naprakész ismereteinek jelentősége.** A takarékpénztárak és -szövetkezetek dolgozóinak igen fontos szerep jut az új lakásrendeletek értelmezésében. Az ügyintézők nagy segítséget nyújthatnak a lakosság számára például azzal, hogy felhívják figyelmüket a lakásgazdálkodással kapcsolatos jogszabályok adta

lehetőségekre, az ezekben rejlő előnyökre.

Vas János, a KPVDSZ főtitkára elmondta, hogy noha az elmúlt évtizedben jelentősen fejlődtek a pénztézeteki dolgozók munkakörülményei, főként Budapesten még ma is sok a zsúfolt munkahely.

Egy tárlat és statisztikája

Megyei fotókiállítás Szentesen

A szentesi ifjúsági házban a múlt héten nyitották meg a múlt negyedszerre megrendezett Csongrád megyei fotókiállítást. A falakon látható képek jobbára már ismeretek, többnyire szerepeltek más pályázatokon, kiállításokon is. Ez, s még egy szempont is indokolja, hogy a szentesi kiállítás esetében ne annyira a képekről, inkább a statisztikai adatokról beszéljünk. Annál is inkább, mert ezek az adatok nemcsak ezt a tárlatot, hanem egy kisse a fotómozgalm megyei helyzetét is jellemzik.

A megyei kiállításra az idén 16 szerző 115 fotót küldött be. A zsüri — anélkül, hogy túlságosan szigorú lett volna — tíz szerzőtől mindössze 38 képet fogadhatott el kiállításra. Az arány éppúgy nem tartható megnyugtatónak, akárcsak a be-küldött képek színvonala.

Igaz ugyan, hogy más kiállításokon is megszokott, hogy körülbelül a beérkezett alkotások egyharmada kerül falra, azonban többnyire jobb, erőteljesebb anyagból kell kiválogatni azt az egyharmadot. Nagyobb számú képből ráadásul, s így az egyharmad is alkalmas arra, hogy valóban reprezentálja egy tájegység valamely művészetének ágának helyzetét.

Ez lenne a feladata a Szentesen jó néhány éve megrendezett megyei fotókiállításnak is. A tárlat viszont el kitűzött célnak nem tudott megfelelni. Sokan — jó nevű szegedi fotósok — távolmaradtak ugyanis, képet nem küldtek. Az okokon természetesen lehet meditatálni. Az mindenesetre valószínű, hogy nem a rendezőkön múlt; sajnós, egyre több nagy vagy kevésbé nagy hagyományokkal rendelkező kiállítás küzd az utóbbi években

érdektelenséggel. Úgy, hogy jószerevel csak az egészen kezdők szárnnypróbálgató anyagával számolhat, akik abban a reményben küldenek képeket, hogy valamilyen módon megícsanak falra kerülnek.

Mindenesetre az érdeklenség elgondolkodtató. Hiszen ez a kiállítás aza célt szolgálta, hogy fölmutassa mi minden történt egy év alatt a megye fotóéletében. A részvétel tehát — legalábbis elvből — presztízs-kérdés kellene hogy legyen a műfaj legjobb alkotóinak. Mégsem az, a viszonylag tisztességes díjak, s a rendezői jóakarát ellenére sem. Márpedig ha egy műfaj legjobb reprezentánsai nem akarnak igazán saját, szűkebb pátriájukban bemutatkozni, akkor az okokat fölfehetően a fogadó közegben, az alkotók, s a művészeti ág helyzetében egyaránt keresni kell.

Sz. I.